तारः। तान् यो वेद सोऽयं सर्व्वासु प्रजासु यदन्नं तत्सर्व्वमनुभवति। सर्व्वाः प्रजा अस्मै प्रशस्तमन्नं समर्पयन्तीत्यर्थः। किञ्च सर्व्वदिग्वर्त्तिन्यः प्रजाः अस्य वश्या भवन्ति। प्रजापतिर्वै दशहोतॄणामित्यादौ होतृमन्त्रस्य अवयवभेदात् प्रयोगभेदाद्वा बहुवचननिर्देशः। तान् य एवं वेदेत्यादि पुनरुक्तिरूपसंहारार्था॥

इति पञ्चमोऽनुवाकः॥ ५॥

अथ षष्ठोऽनुवाकः।

पञ्चमेऽनुवाके प्रश्नोत्तररूपः ब्रह्मविषयः सम्वाद उक्तः। षष्ठे होतृमन्त्रप्रशंसार्थमग्निहोत्रादिकर्म्मभिः प्रजापतिशरीरनिष्पादनमभिदधानः कर्म्मविशेषेषु ऋत्विक् विशेषेषु निर्णयोऽभिधीयते। तत्रादौ तावदग्निहोत्रस्यैक ऋत्विजं दर्शयति। "प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा व्यस्रꣳसत। स हृदयं भूतोऽशयत्। आत्मन् हा ३ इत्यह्वयत्। आपः प्रत्यशृण्वन्। ता अग्निहोत्रेणैव यज्ञक्रतुनोपपर्य्यावर्त्तन्त। ताः कुसिन्धमुपौहन्। तस्मादग्निहोत्रस्य यज्ञक्रतोः। एक ऋत्विक्" इति। प्रजापतिर्महता प्रयासेन प्रजाः सृष्ट्वा तेन प्रयासेन विस्रस्तहस्तपादादिसर्व्वावयवहृदयमात्रावशेषः सन् व्यवहर्त्तुमशक्तः क्वचित् शयितोऽभूत्। तदानीं हे आत्मन्निति एवं स्वकीयं शरीरं आहूतवान्। हेशब्दे योऽयं एकारः तस्य प्लुत आकार इकारशिरस्क आदेशो भवति। दूरादाह्वानार्थः प्लुतः। आत्मशब्दः